

VENDIM
Nr.31, datë 17.5.2012

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	Kryetar	i	Gjykatës Kushtetuese
Vladimir Kristo	Anëtar	i	“ “
Petrit Plloçi	Anëtar	i	“ “
Vitore Tusha	Anëtare	e	“ “
Sokol Berberi	Anëtar	i	“ “
Fatmir Hoxha	Anëtar	i	“ “
Altina Xhoxhaj	Anëtare	e	“ “
Admir Thanza	Anëtar	i	“ “
Xhezair Zaganjori	Anëtar	i	“ “

me sekretare Edmira Babaj, në datë 19.1.2012, mori në shqyrtim në seancë gjyqësore mbi bazë dokumentesh çështjen nr. 42/18 Akti që i përket:

KËRKUES: Gjykata e Lartë

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Kuvendi i Shqipërisë, Këshilli i Ministrave

OBJEKTI: Vlerësimi i pajtueshmërisë së nenit 147, pika 4 dhe 6 të Kodit të Procedurës Penale me nenet 3, 4, 42/2 dhe 135 të Kushtetutës.

BAZA LIGJORE: Neni 145, paragrafi 2 i Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes, Xhezair Zaganjori dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr.111, datë 13.3.2007 ka vendosur: “Deklarimin fajtor të të pandehurit S.F.V, për kryerjen e veprës penale të dezertimit parashikuar nga neni 33/1 i Kodit Penal Ushtarak dhe dënimin e tij me 6 muaj burgim”. I pandehuri është gjykuar në mungesë dhe dënimi është vënë në ekzekutim me datë 11.5.2007 nga policia gjyqësore e Komisarariatit të Policisë nr.2 Tiranë.

Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr.948, datë 24.5.2007 ka vendosur: “Pranimin e pjesëshëm të kërkesës. Rivendosjen në afat të ankimit të kërkesit Stilian Vathi kundër vendimit gjyqësor nr.111, datë 13.3.2007 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë.”

Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr.24, datë 13.9.2007, vendosi: “Lënien në fuqi të vendimit nr.111, datë 13.3.2007 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë”.

Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr.1569, datë 9.11.2007 ka vendosur: “Pranimin e kërkesës. Rivendosjen në afat të ankimit për në Gjykatën e Lartë kundër vendimeve gjyqësore nr.111, datë 13.3.2007 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë dhe vendimit nr.24, datë 14.9.2007 të Gjykatës së Apelit Tiranë”.

Kundër vendimit të Gjykatës së Apelit Tiranë ka paraqitur rekurs i gjykuari Stilian Vathi, nëpërmjet avokatit të tij, i cili ka kërkuar prishjen e tij dhe kthimin e çështjes për rigjykim. Mbi rekursin e të gjykuarit në Gjykatën e Lartë, për të cilën i gjykuari ishte rivendosur në afat nëpërmjet vendimit nr.1569, datë 9.11.2007 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, Kolegji Penal ka marrë në shqyrtim çështjen dhe ka vendosur ta kalojë atë në Kolegjet e Bashkuara për njësimin e praktikës gjyqësore lidhur me këto çështje:

a) Kundër vendimit të gjykatës që lejon rivendosjen në afat për bërjen e rekursit a mund të bëhet

ankim nga palët para shqyrtimit të çështjes së themelit në Gjykatën e Lartë dhe cili konsiderohet vendim përfundimtar, sipas kuptimit të nenit 147/5 të KPP-së?

b) Nëse Gjykata e Lartë, gjatë shqyrtimit të rekursit, konstaton se vendimi i rivendosjes në afat vjen ndesh me ligjin, a ka të drejtë ajo të ndërhyjë në këtë vendim nëse nuk ka rekurs nga palët ndaj vendimit të themelit nisur nga pengesa e ligjit për ankimin ndaj vendimit që lejon rivendosjen në afat?

c) Nëse në gjykimin e çështjes në gjykatën e apelit, njëra nga palët kërkon mospranimin e ankimit me arsyetimin se vendimi që ka pranuar kërkesën për rivendosjen në afat është në kundërshtim me ligjin, a ka të drejtë gjykata e apelit të shqyrtojë këtë kërkesë pa i hyrë shqyrtimit gjyqësor të themelit, nisur nga përmbajtja e nenit 147/5 të KPP-së, sipas të cilit vendimi që lejon rivendosjen në afat mund të ankimohet vetëm me vendimin përfundimtar?

Kërkuesi, Kolegjet e Bashkuara, gjatë shqyrtimit të çështjes për unifikimin e praktikës gjyqësore, kanë arritur në përfundime dhe qëndrime të ndryshme lidhur me disa aspekte, të cilat konsistojnë kryesisht në këto linja:

a) Vetëm gjykata e shkallës së parë ka të drejtë të rivendosë të drejtën e ushtrimit të ankimit si në gjykatën e apelit, ashtu edhe të rekursit në Gjykatën e Lartë. Sipas këtij qëndrimi, si gjykata e apelit ashtu edhe Gjykata e Lartë janë të detyruara t'u binden vlerësimit të provës dhe të zbatimit të ligjit të bërë nga gjykata më e ulët. Njëkohësisht, ato janë të detyruara t'i zgjidhin në themel çështjet, vetëm pas vendimit të dhënë nga gjykata e rrethit.

b) Në rastin kur gjykata e shkallës së parë vendos pranimin e kërkesës për rivendosjen në afat të ankimit në gjykatën e apelit, ky vendim është i paankimueshëm në rrugë të posaçme. Ai duhet të ankimohet bashkë me vendimin përfundimtar. Pra, palët, në rekursin drejtuar Gjykatës së Lartë, mund të ngrenë pretendime si lidhur me aspekte të ndryshme të zgjidhjes në themel të çështjes ashtu edhe pretendime që lidhen me kundërligjshmërinë e kërkesës për rivendosjen në afat.

c) Në lidhje me pranimin e kërkesës për rivendosje në afat mungon një shkallë ankimi, e cila natyrshëm duhet të ishte gjykata e apelit.

d) Përmbajtja e nenit 147/5 të KPP-së le përshtypjen që Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë nuk mund të shqyrtojë në mënyrë autonome pretendimin se rivendosja në afat nga gjykata e shkallës së parë është në kundërshtim me ligjin. Kolegji Penal duhet ta shqyrtojë çështjen duke iu nënshtuar vendimit të një gjykate më të ulët.

e) Kërkesën për rivendosjen në afat të së drejtës së ankimit duhet ta shqyrtojë ajo gjykatë që do të kishte kompetencën për të shqyrtuar vetë mjetin e ankimit që rivendoset në afat. P.sh nëse kërkohet rivendosja në afat e ankimit në gjykatën e apelit, kërkesën duhet ta shqyrtojë gjykata e apelit.

Kolegjet e Bashkuara janë të mendimit se rregullimet përkatëse të KPP, objekt kërkese, bien ndesh me parimin e dhënies së drejtësisë nga një gjykatë e caktuar me ligj, parimin e drejtësisë efektive dhe atë të procesit të rregullt ligjor.

Subjekti i interesuar

1. *Kuvendi i Shqipërisë* deklaroi se dispozitat objekt shqyrtimi janë në përputhje me standartet kushtetuese dhe se kërkesa e Kolegjeve të Bashkuara nuk duhet pranuar për këto arsye:

1.1 Interpretimi i Kolegjeve të Bashkuara se neni 147/6 i KPP-së nuk i jep të drejtën asaj për të shqyrtuar kërkesën ose ankimin për rivendosje në afat është i ngushtë dhe i cunguar duke lënë mënjanë parimet e gjykimin në të gjitha shkallët e sistemit gjyqësor.

1.2 Pretendimi i Kolegjeve të Bashkuara se neni 147 i KPP vjen në kundërshtim me të drejtën e ankimit nuk qëndron, pasi personit nuk i është mohuar e drejta e ankimit, përkundrazi, ai e ka ushtruar atë si për rivendosjen në afat edhe për themelin e çështjes.

1.3 Kolegjet e Bashkuara rezultojnë se janë shprehur me një vendim unifikues për njësimin e praktikës dhe në lidhje me çështjen objekt shqyrtimi dhe sipas tij, Gjykata e Lartë e ka tagrin e plotë për t'u investuar në ekzaminimin dhe kontrollin e respektimit të standarteve kushtetuese dhe procedurale për rivendosjen në afat të së drejtës së ankimit. Nëse do të pranohej një qëndrim i ndryshëm nga ai i shprehur në vendimin unifikues të Gjykatës së Lartë, atëherë do të shkaktohej një inkoherencë në praktikën unifikuese gjyqësore të deritanishme të Gjykatës së Lartë.

Këshilli i Ministrave deklaroi se kërkesa nuk duhet të pranohet, për sa më poshtë:

2.1 Kolegjet e Bashkuara nuk legjitimohen në kërkimet e tyre pasi:

2.1.1 Nuk kanë përcaktuar mjaftueshmërisht objektin e antikushtetutshmërisë. Nuk është fiksuar në terma ligjorë objekti i çështjes dhe as parashtrimi i mjaftueshëm i shkaqeve për të cilat kërkohet shfuqizimi i ligjit.

2.1.2 Nuk ekziston lidhja e drejtpërdrejt e normës së kundërshtuar si antikushtetuese me zgjidhjen e çështjes para Gjykatës së Lartë. Ajo nuk ka arritur ta paraqesë në formën e duhur dhe me argumente të mjaftueshme çështjen kushtetuese para Gjykatës Kushtetuese. Gjykata referuese në fakt ka formuluar një çështje të interpretimit dhe unifikimit të ligjit dhe jo një çështje kushtetutshmërie të mirëfilltë. Gjithashtu, mungesa e lidhjes së normës së zbatueshme dhe çështjes mungon edhe për shkak se në ankim pretendohet pavlefshmëria absolute për shkak se janë shkëlur dispozitat ligjore lidhur me njoftimin e të pandehurit, prandaj rivendosja në afat e së drejtës së ankimit nuk mund të kërkohet për arsye që kanë të bëjnë me mungesën e lindjes së raportit procedural dhe pavlefshmërinë e gjykimit. Ngritja e pavlefshmërisë së njoftimit të vendimit të dhënë në mungesë dhe kërkesa për rivendosje në afat janë të papajtueshme midis tyre, sepse e fundit presupozon pajtueshmërinë me procedurën e aktit, përmbushja e të cilit është e lidhur me kalimin e afatit të mbaruar.

2.1.3 Lidhja e normës me çështjen para gjykatës referuese mungon gjithashtu edhe për faktin se asnjë nga palët nuk ka kundërshtuar rivendosjen në afat të rekursit, prandaj çështja e zbatueshmërisë së pikës 5 ose 6 të nenit 147 të KPP-së nuk mund të ngrihet para Gjykatës Kushtetuese pasi nuk gjen zbatim për Gjykatën e Lartë.

2.1.4 Gjykata referuese nuk ka gjetur ndonjë shkak për mospranimin e rekursit dhe ka vendosur shqyrtimin e çështjes në kolegji. Në këtë mënyrë ajo ka përfunduar fazën e procesit gjyqësor të shqyrtimit paraprak. Kundërshtimi i rivendosjes në afat të ushtrimit të rekursit nuk mund të ngrihet dhe të shqyrtohet gjatë fazës së shqyrtimit të themelit të rekursit për më tepër pa patur një ankim formal mbi të.

2.2 Pretendimi i Kolegjeve të Bashkuara se neni 147 i KPP-së detyron Gjykatën e Lartë t'i bindet detyrimisht vlerësimit dhe zbatimit të ligjit nga gjykata më e ulët është i pabazuar, pasi vendimi i dhënë nga gjykata më e ulët i nënshtrohet kontrollit gjyqësor hierarkik.

2.3 Termi “organi që procedon” duhet të nënkuptojë gjykatën që është caktuar nga sistemi gjyqësor për kryerjen e akteve përkatëse të nevojshme për përfundimin e fazës që gjendet para saj. Kur kërkesa për rivendosje refuzohet në shkallë të parë, ankimi mund të bëhet në apel dhe më pas në Gjykatë të Lartë. Në këtë këndvështrim, instituti i rivendosjes në afat i së drejtës së ankimit ruan autonominë e tij në raport me procesin kryesor por në të njëjtën kohë edhe ankimi ruan autonominë e tij, pasi elementët e pranueshmërisë hetohen në mënyrë të pavarur nga gjykata kompetente për ankimin.

2.4 Nuk qëndron pretendimi se nëpërmjet nenit 147 të KPP-së cenohet neni 135 i Kushtetutës, pra e drejta e gjykatave më të larta për të vlerësuar në mënyrë të pavarur mbi kriteret e pranueshmërisë në lidhje me procedimin e kërkesës ankimore. Gjykatave më të larta u njihet e drejta për t'u shprehur në mënyrë të pavarur në përputhje me ligjin dhe parimet e procedimit penal pa rënë në kundërshtim me hierarkinë funksionale të sistemit të gjykatave në Republikën e Shqipërisë.

II

Për pretendimin mbi legjitimitimin e kërkuar

Gjykata Kushtetuese (Gjykata) çmon të ndalet fillimisht në çështjen e legjitimitimit të Kolegjeve të Bashkuara si gjykatë referuese që ka kërkuar kontrollin e kushtetutshmërisë së dispozitave të KPP-së për shkak se ky pretendim është ngritur nga subjekti i interesuar, Këshilli i Ministrave.

Gjykata konsideron se gjykatat e të gjitha shkallëve, në përputhje me nenet 134/1, shkronja d dhe 145/2 të Kushtetutës, mund të ushtrojnë kontrollin e kushtetutshmërisë së normave që çmojnë si antikushtetuese, duke pasur si parakusht që kushtetutshmëria e normës së referuar të ketë lidhje të drejtpërdrejtë me zgjidhjen e çështjes konkrete. Në përputhje me parimin e drejtësisë efektive, gjykata referuese ka për detyrë të shohë në tërësi pozitat procedurale dhe materiale të palëve dhe gjendjen e tyre pas zgjidhjes së çështjes konkrete. Nëse gjykata ka bazë të arsyeshme të vlerësojë se zgjidhja e çështjes

nga ana e saj mund të çojë në cenimin e të drejtave dhe lirive themelore të shtetasve, atëherë ajo është plotësisht e autorizuar që t'ia referojë çështjen për zgjidhje të problemit të kushtetutshmërisë Gjykatës Kushtetuese (*Shih vendimin e Gjykatës Kushtetuese nr.1/2011*). Neni 145/2 i Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë i njeh të drejtën gjyqtarëve që, në çdo fazë të gjykimit, kur çmojnë se ligjet vijnë në kundërshtim me Kushtetutën, të mos i zbatojnë ato. Në këtë rast, ata pezullojnë gjykimin dhe ia dërgojnë çështjen Gjykatës Kushtetuese.

Në zbatim të dispozitës kushtetuese të përmendur më sipër, ligji nr.8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, në nenin 68, përcakton disa kushte, të cilat duhet të respektohen nga gjykata për të kërkuar kontrollin e kushtetutshmërisë së ligjit përpara Gjykatës Kushtetuese. Së pari, gjykata referuese gjatë një procesi gjyqësor duhet të përcaktojë/identifikojë ligjin që zbatohet për zgjidhjen e çështjes konkrete (lidhjen e drejtpërdrejtë); së dyti, duhet të parashtrijë arsye serioze për jokushtetutshmërinë e këtij ligji (të një ose të disa dispozitave të ligjit) duke referuar në normat ose parimet konkrete të Kushtetutës.

Gjykata është shprehur gjatë jurisprudencës së saj se gjykata referuese duhet të sqarojë me kujdes lidhjen e drejtpërdrejtë midis ligjit dhe zgjidhjes së çështjes konkrete. Evidentimi i kësaj lidhjeje është i domosdoshëm në kuptim të nenit 68 të ligjit për Gjykatën Kushtetuese (*Shih vendimet nr.5/2009; nr.2/2010; nr.30/2010 të Gjykatës Kushtetuese*). Më tej ajo ka theksuar se “... Para marrjes së vendimit të pezullimit gjyqtari apo gjykata duhet të kenë parasysh që gjykimi që ata kanë nisur nuk mund të përfundojë pa i dhënë përgjigje çështjes së antikushtetutshmërisë së ligjit nga ana e Gjykatës Kushtetuese. Pra, gjyqtari duhet të krijojë mendimin se ligji që ai vlerëson si antikushtetues do të zbatohet për zgjidhjen e çështjes. Në të kundërt, nëse gjyqtari vlerëson se një ligj që sipas tij është antikushtetues nuk do të zbatohet nga ana e tij për zgjidhjen e çështjes, ai duhet të vazhdojë me gjykimin e çështjes. Në mënyrë që të ekzistojë lidhja e drejtpërdrejtë duhet të ketë një raport të domosdoshëm mes vendimit të Gjykatës Kushtetuese (zgjidhjes së çështjes së antikushtetutshmërisë së ligjit nga kjo gjykatë) dhe zgjidhjes së çështjes kryesore nga gjyqtari apo gjykata, subjekt iniciues i gjykimit incidental, në kuptimin, që gjykimi nga gjykata e zakonshme nuk mund të përfundojë në mënyrë të pavarur nga gjykimi në Gjykatën Kushtetuese” (*Shih vendimin nr.13/2009 të Gjykatës Kushtetuese*).

Duke iu referuar çështjes konkrete, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, si gjykatë referuese, argumenton se çështja është e lidhur drejtpërdrejt me dispozitat që ajo i kundërshton si antikushtetuese, pasi të gjykuarit i është rivendosur në afat e drejta e ushtrimit të rekursit në Gjykatën e Lartë me anë të vendimit të gjykatës së shkallës së parë, e cila detyron një gjykatë më të lartë të marrë në shqyrtim ankimin ndaj një vendimi penal të formës së prerë. Sipas saj, çështja e kompetencës lëndore është e lidhur direkt me respektimin e procesit të rregullt ligjor dhe gjykimin e çështjes nga një gjykatë e krijuar me ligj, siç elaborohet edhe nga praktika disavjeçare e Gjykatës Kushtetuese. Në këtë aspekt, Gjykata konstaton se kushti formal për t’iu drejtuar kësaj Gjykate, pra pasja e një lidhje direkte të çështjes me ligjin e zbatueshëm, ekziston. Sa i takon kushtin të dytë, pra pamundësisë së gjykatës referuese për të bërë një interpretim konform Kushtetutës të dispozitave që pretendohen si antikushtetuese, mbetet për t’u vlerësuar nga kjo Gjykatë në themelin e kërkesës.

III

1. Për pretendimin mbi cenimin e parimit të gjykimit nga një gjykatë e caktuar me ligj

Në vendimin e marrë nga Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë (më poshtë: gjykata referuese) argumentohet se neni 147/4 i KPP bie ndesh me parimin e gjykatës së caktuar me ligj, pasi nuk përcakton se cila është gjykata kompetente për të shqyrtuar kërkesën për rivendosjen në afat të së drejtës së ankimit.

Lidhur me pretendimin për cenimin e parimit të gjykimit nga një gjykatë e caktuar me ligj, Gjykata në praktikë të vazhdueshme ka konstatuar se “...çështjen e kompetencës ajo e ka parë të lidhur me standardin kushtetues të gjykatës së krijuar me ligj, element ky i procesit të rregullt ligjor dhe i parashikuar në nenin 42 të Kushtetutës dhe nenin 6 të KEDNJ. Përcaktimi i saktë i kompetencës është detyrim që rrjedh nga parimi i shtetit të së drejtës, sanksionuar në nenin 4 të Kushtetutës sipas të cilit, e

drejta përbën bazën dhe kufijtë e veprimtarisë së shtetit. Megjithatë Gjykata thekson, se bazuar në nenin 7 të Kushtetutës që sanksionon jo vetëm ndarjen, por dhe balancimin e pushteteve dhe në aktet normative që kanë dalë në bazë dhe për zbatim të këtij parimi, pushteteve të tjera u është njohur e drejta/kompetenca për të zgjidhur çështjet ose mosmarrëveshjet që kanë lidhje me funksionet e tyre. Parimi i shtetit të së drejtës kërkon gjithashtu që veprimtaria e organeve të administratës publike të rregullohet jo vetëm me ligj, por edhe që kjo veprimtari, në raport me të drejtat e shtetasve, t'i nënshtrohet kontrollit gjyqësor. Prandaj, sipas nenit 42 të Kushtetutës, individit ka të drejtë t'i drejtohet gjykatës edhe kur cenimi i të drejtave, i lirive dhe i interesave kushtetues e ligjorë të tij ka ardhur nga akti apo veprimtaria e organeve të administratës publike. (shih vendimin nr.27/2009 të Gjykatës Kushtetuese).

Gjykata vëren se në lexim të parë të dispozitës, duket sikur ligjvënësi nuk e ka përcaktuar gjykatën kompetente për të shqyrtuar kërkesën për rivendosje në afat të së drejtës së ankimit. Por duke iu referuar interpretimit gjuhësor në zbërthimin e togfjalëshit “gjykata që procedon në kohën e paraqitjes së saj (kupto: kërkesën)”, atëherë kuptohet se ligjvënësi e ka lidhur gjykatën kompetente me llojin e ankimit që bën i gjykuari. Pra, nëse i gjykuari do të ankimojë vendimin e shkallës së parë, atëherë logjikisht dhe duke iu referuar dispozitave procedurale, kompetente për shqyrtimin e ankimit do të jetë gjykata e apelit. Nëse i gjykuari do të ankimojë vendimin e gjykatës së apelit, kompetente do të jetë Gjykata e Lartë.

Gjykata konstaton se këtë situatë të qartë procedurale e ngatërron përmbajtja e pikës 6 të nenit 147 të KPP. Sipas saj, “kundër vendimit që refuzon kërkesën për rivendosje në afat mund të bëhet ankim në gjykatën e apelit”. Ky formulim mund të çojë në përfundimin se kërkesa për rivendosje në afat duhet të paraqitet në gjykatën e shkallës së parë në të gjitha rastet, pavarësisht se ndaj cilit vendim dëshiron të ankohet i gjykuari. Këtë përfundim ka nxjerrë edhe vetë gjykata referuese, e cila me vendimin unifikues të saj nr.2/2002 ka vendosur se “në kuptim të nenit 147 të KPP-së, kërkesa për rivendosje në afat për të bërë ankim bëhet në gjykatën që ka dhënë vendimin dhe si e tillë duhet kuptuar përgjithësisht gjykata e shkallës së parë (gjykata e rrethit gjyqësor përkatës). Kjo rezulton nga përmbajtja e pikave 5 dhe 6 të nenit 147 të KPP ... pavarësisht nëse çështja është shqyrtuar në themel ose jo edhe nga gjykata e apelit, kompetente për të shqyrtuar kërkesën për rivendosjen e afatit të ankimit është gjykata e shkallës së parë. Gjykata e apelit dhe pas saj Gjykata e Lartë shqyrtojnë vetëm ankimet kundër vendimeve respektive...” Pra, nëpërmjet këtij vendimi unifikues të gjykatës referuese është vendosur se gjykata që duhet të procedojë me shqyrtimin e kërkesës për rivendosje në afat të së drejtës së ankimit, në çdo rast e rrethanë, është gjykata e shkallës së parë. Vetë gjykata referuese e pranon se interpretimi i bërë prej saj të çon në pranimin e qëndrimit se është gjykata e shkallës së parë që vendos si mbi të drejtën e ushtrimit të ankimit në apel ashtu edhe të drejtën e paraqitjes së rekursit në Gjykatën e Lartë. Sipas këtij interpretimi, gjykata e apelit dhe madje vetë Gjykata e Lartë duhet t'i binden vlerësimit të provës dhe zbatimit të ligjit të bërë nga gjykata më e ulët, gjë e cila bie ndesh me parimin e hierarkisë gjyqësore sanksionuar nga neni 135 i Kushtetutës.

Gjykata vlerëson se paqartësia që pretendohet nga gjykata referuese se shprehja “organi që procedon” nënkupton patjetër gjykatën e shkallës së parë, nuk rrjedh nga pika 4 e nenit 147 por nga kuptimi që i është dhënë kësaj shprehje nga vetë gjykata referuese në vendimin unifikues të saj. Shprehja “organi që procedon” i referohet organit që ka dhënë vendimin, ndaj të cilit kërkon të ankohet i gjykuari. Pra, nëse i gjykuari kërkon të ushtrojë ankim ndaj vendimit të apelit, kërkesën për rivendosje në afat duhet ta shqyrtojë gjykata e apelit dhe jo gjykata e shkallës së parë. Në këtë këndvështrim, Gjykata arrin në përfundimin se organi që merr kërkesën për shqyrtim është organi që procedon në kuptim të nenit 147/4 të KPP-së. Për këtë arsye, Gjykata nuk konstaton antikushtetutshmëri të kësaj pike, por vetëm keqinterpretim të dispozitës nga gjykata referuese.

Gjykata çmon se një rol në keqinterpretimin e shprehjes “organi që procedon” luan edhe pika 6 e nenit 147 të KPP. Sipas pikës 6, “ankimi kundër vendimit të refuzimit të kërkesës mund të bëhet në gjykatën e apelit”, shprehja “në gjykatën e apelit” të çon në përfundimin se mospranimi është vendosur nga gjykata e shkallës së parë. Si rrjedhim, Gjykata vlerëson se kuptimi/zbatimi jo i drejtë i dispozitës së nenit 147/4 rrjedh pikërisht nga togfjalëshi “në gjykatën e apelit” i parashikuar në nenin 147/6 të KPP. Nëse pjesë e këtij togfjalëshi nuk do të ishte “e apelit”, atëherë ankimi do të bëhej në gjykatën më të lartë respektive ndaj vendimit të dhënë nga një gjykatë më e ulët, kompetenca e së cilës do të përcaktohej sipas

rastit. Në këtë mënyrë, do të garantohej edhe parimi i gjykatës së caktuar me ligj, parashikuar nga neni 42/2 i Kushtetutës. Për këtë arsye, Gjykata çmon se togfjalëshi “në gjykatën e apelit” bie ndesh me nenin 42/2 dhe 135 të Kushtetutës.

2. Për pretendimin e cenimit të të drejtës së ankimit ndaj vendimit për rivendosjen në afat

Një pretendim tjetër i gjykatës referuese është edhe cenimi i së drejtës së ankimit të të gjykuarit në rastin kur nuk pranohet kërkesa e tij për rivendosje në afat.

E drejta e ankimit e parashikuar nga neni 43 i Kushtetutës duhet kuptuar si një mundësi e çdo individi për të pasur mjete të caktuara procedurale për të kundërshtuar vendimin e dhënë nga një gjykatë më e ulët në një gjykatë më të lartë, duke i garantuar individit të drejtën për t’u përballur me drejtësinë në të gjitha nivelet e saj, sipas kuadrit ligjor në fuqi për këtë qëllim (*shih vendimin e Gjykatës Kushtetuese nr.5/2009*). Kushtetuta garanton të drejtën e ankimit duke mbajtur parasysht dhe sigurinë juridike dhe parashikueshmërinë e sistemit juridik. Parimi i shtetit të së drejtës do të konsiderohet i respektuar, nëse individit i sigurohet një mundësi ankimi efektiv. Garancia e mjeteve të ndryshme të ankimit ka për qëllim riparimin e një shkelje ligjore nga një instancë më e lartë. Në të mirë të sigurisë juridike dhe parashikueshmërisë së sistemit ligjor, gjykatat duhet të kujdesen që të zbatohet siç duhet kuadri ligjor dhe kushtetues.

Duke iu referuar çështjes konkrete Gjykata konstaton se e drejta e ankimit ndaj vendimit të pranimi ose jo të kërkesës për rivendosje në afat të së drejtës së ankimit është e parashikuar shprehimisht në nenin 147 të KPP-së. Duke analizuar përmbajtjen e nenit 147, rezulton se kemi të bëjmë me dy aspekte të ankimit: a) ankimi ndaj vendimit të pranimi të kërkesës për rivendosje në afat, i cili bëhet bashkë me vendimin përfundimtar; b) ankimi ndaj vendimit të refuzimit të kërkesës për rivendosje në afat, i cili mund të bëhet në gjykatën e apelit. Gjykata referuese, në vendimin e saj, arsyeton se “*ankimi ndaj pranimi të kërkesës që bëhet bashkë me vendimin përfundimtar të themelit pa u ndalur tek ligjshmëria e vendimit të rivendosjes në afat, është antikushtetuese, pasi e detyron Kolegjin Penal të shqyrtojë themelin apriori me një vendim të gjykatës më të ulët*”. Duke qenë se vendim përfundimtar, sipas rregullave procedurale, konsiderohet vendimi i gjykatës së apelit, atëherë me të drejtë gjykata referuese arsyeton se ndaj vendimit për pranimin e kërkesës për rivendosje në afat nuk mund të ushtrohet ankim më vete por vetëm bashkë me ankimin mbi themelin. Në këtë rast, Gjykata çmon se Kolegji Penal në të njëjtën kohë duhet të shqyrtojë ligjshmërinë dhe bazueshmërinë e kërkesës për rivendosje në afat si dhe bazueshmërinë e ligjshmërinë e themelit të çështjes, gjë e cila nuk përputhet me natyrën e gjykimit në Gjykatën e Lartë. Lind pyetja: Nëse Kolegji Penal do ta gjente të pambështetur në ligj pranimin e kërkesës për rivendosje në afat, atëherë ç’do të ndodhë me vendimin e themelit nëse gjykata e rrethit ose apelit e ka ndryshuar atë? Rrjedhimisht edhe ky vendim do të konsiderohej si i pabazuar në ligj. Mirëpo në një rast të tillë, zhvillimi i rigjyimit në themel të çështjes, kur më pas Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë mund ta konsiderojë atë të paligjshëm për shkak se kërkesa mbi bazën e të cilit është rihapur gjykimi ka qenë e pabazuar në ligj, do të ishte e pakuptimtë dhe e padobishme për palët në proces. Gjykata çmon se në këtë rast kemi të bëjmë me një të drejtë ankimi jo efektive në kuptim të nenit 43 të Kushtetutës dhe nenit 13 të KEDNJ-së, sepse palët, pas rigjyimit në themel, mund të përballen me një rezultat të ndryshëm pa patur mundësi të ankohen paraprakisht lidhur me bazueshmërinë në ligj dhe prova të kërkesës për rivendosjen ose jo në afat të së drejtës së ankimit. Për këtë arsye, Gjykata vlerëson se pretendimi i gjykatës referuese lidhur me mungesën e mjetit të ankimit ndaj vendimit të pranimi të kërkesës për rivendosje në afat në mënyrë të veçantë, është i bazuar. I takon ligjvënësit të parashikojë një mjet ankimi efektiv lidhur me këtë fazë për të garantuar efektivisht të drejtën kushtetuese të ankimit të garantuar nga neni 43 i Kushtetutës dhe neni 13 i KEDNJ.

Sa i takon ankimit ndaj vendimit të mospranimi të kërkesës që duhet bërë në gjykatën e apelit, Gjykata çmon se gjen vend arsyetimi i dhënë më sipër se në nenin 147/6 të KPP duhet të parashikohet e drejta e ankimit jo në gjykatën e apelit por në gjykatën më të lartë, sipas rastit, pa qenë nevoja e specifikimit të shkallës konkrete, pasi “*organi që procedon*” në raste të ndryshme mund të jetë i ndryshëm. Gjykata rithekson se sipas formulimit aktual të pikës 6 të nenit 147 të KPP, ku e drejta e ankimit kufizohet tek gjykata e apelit, le të nënkuptohet se kompetencën për të shqyrtuar ankimin e ka

vetëm gjykata e rrethit gjyqësor, pavarësisht mjetit të ankimit që ushtron i gjykuari.

Për sa më lart, Gjkata, bazuar në analizën në tërësi të dispozitave kushtetuese relevante, fakteve dhe rrethanave të çështjes, arrin në përfundimin se pika 4 e nenit 147 të KPP duhet të interpretohet në mënyrë të tillë që me termin “*organi që procedon*” të kuptohet organi që shqyrton ankimin e paraqitur nga i gjykuari, sipas rastit. Ndërsa pika 6 e nenit 147 të KPP që parashikon të drejtën e ankimit ndaj vendimit të rivendosjes në afat në gjykatën e apelit nuk garanton ushtrimin e të drejtës së ankimit para një gjykate të caktuar me ligj, sipas nenit 42/2 të Kushtetutës si dhe bie ndesh me parimin e hierarkisë gjyqësore parashikuar nga neni 135 i Kushtetutës.

PËR KËTO ARSYE,

Gjkata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131/a, 134/2/d dhe 145/2 të Kushtetutës, si dhe të neneve 68, 69 dhe 70 të ligjit nr.8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, me shumicë votash,

VENDOSI:

- Pranimin e kërkesës për shfuqizimin e pikës 6 të nenit 147 të KPP, për shprehjen “*në gjykatën e apelit*”.

- Rrëzimin e kërkesës për shfuqizimin e pikës 4 të nenit 147 të KPP.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë pro: Bashkim Dedja (kryetar), Vladimir Kristo, Fatmir Hoxha, Vitore Tusha, Xhezair Zaganjori, Admir Thanza.

Anëtarë kundër: Petrit Plloçi, Sokol Berberi, Altina Xhoxhaj.

MENDIM PAKICE

Për arsye se nuk ndajmë të njëjtin qëndrim me shumicën, për sa i takon pranimit të kërkesës së paraqitur nga Gjkata e Lartë në lidhje me pajtueshmërinë e nenit 147, pika 4 dhe 6 të KPP-së, me nenet 3, 4, 42/2 dhe 135 të Kushtetutës, e çmojmë të rëndësishme të shprehemi me mendim pakice. Në rastin konkret, Gjkata e Lartë, në cilësinë e gjykatës referuese, i është drejtuar Gjykatës duke kërkuar kontrollin e kushtetutshmërisë së dispozitave procedurale penale përkatëse pasi, sipas saj, këto dispozita bien ndesh me parimet e dhënies së drejtësisë nga një gjykatë e caktuar me ligj, të drejtësisë efektive dhe cenojnë procesin e rregullt ligjor. Shumica, nëpërmjet arsytimit të saj, pasi ka analizuar dispozitat kushtetuese, faktet dhe rrethanat e çështjes, ka arritur në konkluzionin se pika 6 e nenit 147 të KPP-së cenon nenet 42/2 dhe 135 të Kushtetutës, duke shfuqizuar shprehjen “*në gjykatën e apelit*” që përmban kjo dispozitë.

Nuk pajtohem me qëndrimin e shumicës për sa i përket legjitimitetit të Gjykatës së Lartë për t’iu drejtuar Gjykatës në çështjen konkrete, për arsyet që vijnë.

E drejta për të iniciuar gjykimin incidental iu njihet gjyqtarëve nga neni 145/2 i Kushtetutës, sipas të cilit gjyqtarët, në çdo fazë të gjykimit, kur çmojnë se ligjet vijnë në kundërshtim me Kushtetutën, nuk i zbatojnë ato. Në këto raste ata pezullojnë gjykimin dhe ia dërgojnë çështjen Gjykatës Kushtetuese.

Gjkata, në vazhdimësi, në jurisprudencën e saj, ka vlerësuar se që të legjitimohet për të kërkuar kontrollin incidental të normës ligjore për pajtueshmëri me Kushtetutën, gjykata referuese duhet: (i) të ketë përcaktuar/identifikuar ligjin që do të zbatohet për zgjidhjen e çështjes konkrete; (ii) të parashtrijë arsye serioze për jokushtetutshmërinë e këtij ligji, duke referuar në normat ose parimet konkrete të Kushtetutës; (iii) të ketë krijuar bindjen se gjykimi nga ajo nuk mund të përfundojë në mënyrë të pavarur nga gjykimi në Gjykatën Kushtetuese; (iv) të ketë vlerësuar nëse ligji i vetëm të cilit duhet t’i referohet për zgjidhjen e çështjes, ***mund të interpretohet në përputhje me Kushtetutën*** (shih vendimet nr.30/2010; nr.18/2010; nr.12/2010; nr.2/2010; nr.13/2009; nr.5/2009; nr.14/2008; nr.11/2008; nr.3/2008;

nr.21/2007; nr.33/2007; nr.3/2006 të Gjykatës Kushtetuese).

Mbledhja e Gjyqtarëve, në vendimin nr. 142, datë 01.12.2011, ka çmuar se në vlerësimin e kushtetutshmërisë së ligjeve, gjykata duhet të niset nga prezumimi i pajtueshmërisë së tyre me Kushtetutën dhe për sa i përket zgjidhjeve ligjore të aplikuara, duhet të ketë argumente pse shkelin normat dhe vlerat kushtetuese (*shih për më shumë vendimin nr. 16, datë 25.07.2008 të Gjykatës Kushtetuese*).

Në vështrim të standardeve të mësipërme, duke iu referuar çështjes konkrete, pakica vlerëson se Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, nuk kanë përcaktuar në mënyrë të qartë pretendimet e tyre në kërkesë. Thjesht dhe vetëm konstatimi se, në lidhje me interpretimin e nenit 147 të KPP-së, ekzistojnë qëndrime dhe përfundime të ndryshme të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, për sa i përket disa aspekteve të institutit të rivendosjes në afat të së drejtës së ankimit ndaj një vendimi penal, nuk është i mjaftueshëm. Gjikata ka pretenduar se dispozitat e ligjit bien ndesh me standardet e gjykatës së caktuar me ligj, drejtësisë efektive dhe procesit të rregullt ligjor, por nuk ka dhënë argumente bindëse dhe arsye serioze, në kuptimin kushtetues, për sa i përket cenimit të këtyre standardeve. Në parashtrimet e gjykatës referuese mungojnë shkaqet dhe argumentet të cilat përbëjnë bazën ku mbështeten pretendimet për papajtueshmëri me Kushtetutën. Rrjedhimisht, pretendimet për cenim të parimeve të gjykatës së caktuar me ligj, drejtësisë efektive dhe procesit të rregullt ligjor, nuk janë ngritur në nivel kushtetues. Në rastet kur ekzistojnë interpretime të ndryshme të një dispozite ligjore të caktuar, vetë Gjykata e Lartë mund t'u japë zgjidhje situatave të tilla duke unifikuar praktikën gjyqësore. Nuk i takon Gjykatës të zgjidhë probleme që rrjedhin nga keqinterpretimi i tekstit të dispozitës apo kuptimi i ndryshëm që gjykata referuese i jep asaj, si rezultat i vendimmarrjes për qëllime unifikuese. Gjithashtu, është e domosdoshme që gjykata referuese, përpara se t'i drejtohet Gjykatës për kontrollin incidental të normës, të verifikojë nëse ka dispozita të tjera për të zgjidhur çështjen në gjykim dhe, nëse nuk ka, të bëjë të gjitha përpjekjet për ta interpretuar atë në përputhje me Kushtetutën. Në çështjen konkrete, për më tepër, nuk rezulton që Gjykata e Lartë të ketë hetuar në këtë drejtim, apo të ketë kërkuar mundësi interpretimi në pajtim me Kushtetutën të dispozitës ligjore përkatëse.

Në vijim të arsyetimit të mësipërm, pakica vlerëson se, gjykata referuese nuk i plotëson kriteret e domosdoshme për vënien në lëvizje të Gjykatës Kushtetuese, në këndvështrim të nenit 145/2 të Kushtetutës, ndaj kërkesa e saj nuk duhej pranuar.

Anëtarë: Altina Xhoxhaj, Sokol Berberi , Petrit Pllloçi